

حکمت

نهج البلاغه، خطبه ۲۱۸
امام علی (ع)

الهی، اگر از بیان درخواستم عاجزم یا از این که چه بخواهم سرگردانم، پس به آنچه مصلحت من است راهنمایم باش و عنان دلم را به سوی آنچه خیر من است بگردان، که این برنامه ها از هدایت ها و کفایت های تو بیگانه و عجیب نیست، بارخدا یا، با عفت و با من معامله کن نه با عدالت.

کنش درست در مقابل نفرت پراکنی آنلاین چیست؟

مخالفت کن

سواد رسانه برای خانواده - قسمت سی و پنجم

زهر صالحی نیا

کارشناس
سواد رسانه

مسئولیت پذیری یکی از مهم ترین ارزش هایی است که می توانیم به فرزندان مان منتقل کنیم. درک این مساله که یک فرد در مقابل خود و دیگران مسؤول است و نباید بی توجه به اتفاقات اطراف روزگار بگذراند از اولین قدم های مسئولیت پذیری است. در مبحث نفرت پراکنی آنلاین، نوجوان ابتدا باید محتوای نامناسب را شناسایی کند، حدود محتوای نفرت پراکن و آسیب زا را بشناسد و عمق تاثیری را که روی آنها و اطرافیان شان می گذارد درک کند. در گام بعدی نوجوان و جوان با تسلط بر احساسات و شرایط موجود کنشگری درستی از خود بروز می دهد. در تمام این مراحل روحیه نوجوان و میزان تسلط او بر احساسات خود باید معیار قرار گیرد. طبیعی است که همه افراد در یک سطح از توانایی روحی و مقابله با مشکلات قرار ندارند. مداخله و کنشگری بجا از مهم ترین رفتارهایی است که می توانید در مقابله با نفرت پراکنی آنلاین به نوجوان آموزش دهید.

سواد دیجیتال

در دنیا نرم افزارهایی برای والدین وجود دارد که ابزاری برای فیلترینگ و محافظت از فرزندان در مقابل محتوای نامناسب است. البته میزان و محتوای فیلتر شده توسط والدین و با توجه به ارزش های خانواده و سن فرزندان تنظیم می شود. نکته اصلی اینجاست ما باید این مساله را بپذیریم که فضای اینترنت با وجود روش های متنوعی از فیلترینگ و محافظت ها باز هم فضایی باز و بدون کنترل است. گاهی برخی از محتواهای نامناسب در پوششی رسمی، تمیز و گول زننده عرضه می شود. رشد مهارت درک و سپس تفکیک محتوای سالم از ناسالم اولین گام برای آماده سازی فرزندان در مقابل محتوای نامناسب است. پرورش تفکر انتقادی در فرزندان مان باعث می شود در مواجهه با هر محتوایی ابتدا آن را بررسی کنند و به راحتی هر پیامی را نپذیرند. در تفکر انتقادی شما با نگاه به هر مساله یا محتوایی تلاش می کنید از جوانب مختلف آن را بررسی و تحلیل و از اطلاعات گذشته خود برای ارزیابی مساله مورد نظر استفاده و پرسش های مناسبی را نسبت به موضوع مطرح کنید. این نکته را در نظر بگیرید که ما با این مهارت به دنیا نمی آییم پس نیاز است آن را پرورش دهیم. البته این مدل نگاه در کودکان و نوجوانان به نسبت بزرگسالان فعال تر است و نیاز است که والدین این توانایی خام را در کودکان و نوجوانان در مسیر درستی پرورش دهند. کتاب ها و کارگاه های فراوانی برای پرورش تفکر انتقادی این روزها در دسترس است.

پیدا کردن سرخ

یکی از راه های تفکیک محتوای مناسب از نامناسب می تواند پیدا کردن منبع خبر یا محتوا باشد. گاهی محتوا در پوششی رسمی و مناسب ارائه شده و هر فردی می تواند گول ظاهر مناسب یا بستری که در آن ارائه شده را بخورد. مثلاً یک خبرگزاری رسمی، یک کانال خبری یا صفحه یک فرد معروف. در مواجهه با هر محتوایی می توانید این مساله را نخست بررسی کنید که این پیام توسط چه کسی ارسال شده؟ شناخت فرستنده پیام و اهدافش از ارسال این پیام در بسیاری از موارد راهگشاست. این که فرد یا گروه منتسب به چه جریان فرهنگی، سیاسی، مذهبی و ... است مشخص می کند چه اولویت هایی دارد. حتی گاهی با شناخت از فرستنده پیام به این مساله می توان پی برد که پیام ارسال شده از طرف شخص یا گروه نام برده نیست و تنها از نام فرد یا گروه سوء استفاده شده است. نام های بزرگ نیز گاهی می توانند پوششی برای محتوای نامناسب باشند. افرادی که خود را متخصص و کارشناس معرفی می کنند، صفحاتی و وبسایت هایی که خود را نماینده گروه فکری یا سیاسی و عقیدتی خاصی می دانند، همگی می توانند ظاهری زیبا برای محتوای نامناسب باشند. مثلاً صفحه روان شناسی که به ادعای خودش توسط گروهی از متخصصان باتجربه اداره می شود در پوشش محتوای روان شناسی به

گفت و گو

تکرار این مطلب الزامی است که ما باید بپذیریم فضای اینترنت با وجود تمام مراقبت ها، فضایی باز و غیرقابل کنترل کامل است. پس ممکن است فرزند ما با محتوایی نفرت پراکن مواجه شود. صفحه ویکی پدیایی که یک مساله ناپهناج را توضیح می دهد، تصاویری نامناسب در صفحه اینستاگرامی، موسیقی ای که محتوایی خشونت آمیز نسبت به گروهی را در اشعار خود دارد و بسیاری از محتواهای دیگر ممکن است در دیدرس فرزندمان قرار بگیرد. در مواجهه با این شرایط باز بودن راه گفت و گو بهترین روش حل مساله است. فرزند شما باید این امنیت و آرامش را در فضای خانه و رابطه با والدین داشته باشد تا بتواند تجربه ای که داشته را با شما در میان بگذارد و سوالات و حتی ترس های ذهنی خود را با شما مطرح کند. ممکن است حتی در این محتواها او هدف باشد. پس باید بتواند این مساله را با شما مطرح کند و در گام نخست همدلی و حمایت دریافت کرده و سپس در محیط امن خانه به دنبال راه حل بگردد.

ایستادگی

پس از تشخیص و تفکیک محتوای نفرت پراکن از محتوای سالم، نوجوان باید این مهارت را کسب کند که در مقابل این محتوا بایستد. ممکن است خودش هدف نفرت پراکنی نباشد اما مهم است این مساله را درک کند که ایستادگی مقابل فرد یا گروه نفرت پراکن امر مهمی است و از درک درست او از مسئولیت فردی و اجتماعی می آید. کارشناسان در پاسخ به نفرت پراکنی چند اقدام را شناسایی کرده اند:

- ۱ حادثه و ماجرا را ثبت کنید، شواهد و مدارک را حفظ کنید تا در صورت نیاز خود یا دیگران آنها را گزارش دهید.
 - ۲ در کنار کسی باشید که هدف سخنان نفرت انگیز قرار گرفته. اطلاع دادن به افرادی که طرف آنها هستید می تواند در کاهش تأثیر نفرت موثر باشد.
 - ۳ به هر محتوا و مساله ای به همان اندازه که بار احساسی و روانی دارد توجه کنید. از بزرگنمایی پرهیز کنید.
- ابراز مخالفت با نفرت، یکی از قدرتمندترین اما همچنین مخاطره آمیزترین پاسخ هاست. برای بالا بردن کیفیت این پاسخ ها به چند نکته توجه داشته باشید:
- به گوینده این مساله را یادآوری کنید که هر سخن یا رفتاری عواقبی دارد. در محیط آنلاین به راحتی این مساله فراموش می شود. بنابراین در نخستین گام این یادآوری به افراد نفرت پراکن می تواند تلنگری به آنها باشد.
- منحرف کردن مکالمه اگرچه راه حلی جدی و دائمی نیست اما می تواند در خنثی کردن وضعیت نفرت موثر باشد.
- استفاده از حس شوخ طبعی می تواند باعث شکست فضا و کم کردن تأثیر محتوا شود.
- این ابراز مخالفت با محتوای نفرت پراکن یا افراد نفرت پراکن ممکن است تفکر آن فرد یا گروه را تغییر ندهد اما این پیام را دارد که فضا برای این رفتارها امن و آماده نیست و همیشه افرادی هستند که مقابل آنها بایستند و با آنها مخالفت کنند.